Ankenævnet *for* Forsikring

Den 29. august 2018 blev i sag nr. 90464:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren er omfattet af en ratepensionsordning. Hans advokat har i brev af 2/2 2017 til nævnet bl.a. anført:

> **"1. Sagsfremstilling**
> Min klient er omfattet af en forsikringsordning i Danica Pension, og hans synspunkt i sagen er, at Danica Pension har forpligtet sig til at tilskrive hans opsparing med en årlig rente på 4,5 %. Danica Pension har konkret afgivet garanti herfor ved brev af 15. december 1993 (bilag 1).
>
> Danica Pension nægter at have forpligtet sig til at forrente det opsparede beløb årligt med 4,5 %, og selskabet henviser i den forbindelse til, at der er tale om en ydelsesgaranti baseret på en grundlagsrente på 4,5 %, og at dette understøttes af G82 grundlaget, og at der således på den baggrund ikke er tale om en rentegaranti. Selskabet afviser også, at skrivelsen af 15. december 1993 med den indledende tekst: *'Hermed garanti på nyetableret FYR pension'*, er et konkret og individuelt garantitilsagn.
>
> Efter oprettelse af pensionsordning fremsendte selskabet i december 1993 ovennævnte skrivelse af 15. december 1993 (bilag 1), hvoraf blandt andet fremgår:
>
> > *'Hermed garanti på nyetableret FYR pension.*
> > *I DANICA er den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5%. Kunder er således garanteret denne årlige minimumsforretning. Garantien omfatter også fremtidige indbetalinger, dog ikke forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie.'*

Min klient har tidligere i sagens forløb indbragt nærværende sag for Ankenævnet for Forsikring, og i denne sag nr. 85.074 blev der afsagt kendelse d. 22. april 2014. Ankenævnet for Forsikring afsiger dog kendelse om, at nævnet ikke kan afgøre sagen.

Som begrundelse for nævnets afgørelse fremgår følgende:

> *'Nævnet har bemærket, at Østre Landsrets dom af 9/12 2013, 11. afd. Nr. 8-389705 er anket til Højesteret. Spørgsmålet om der kan udledes en rentegaranti, eller alene en ydelsesgaranti på en ordning som klagerens, er dermed ikke endeligt afklaret'.*

Idet den omtalte sag, der medførte, at Ankenævnet for Forsikring ikke ville træffe afgørelse i sagen, nu er afgjort af Højesteret i U.2016.1487HD, anmodes der på ny om, at nævnet træffer afgørelse i sagen, da der efter Højesterets domsafsigelse ikke længere burde være en hindring for, at Ankenævnet for Forsikring kan træffe afgørelse i sagen.

Højesterets dom støtter min klients synspunkt om, at der er afgivet en garanti med en vis årlig minimumsforrentning, da det af Højesterets begrundelse blandt andet fremgår:

> *'Selv om der ikke af G82 kan udledes en garanti for en vis årlig minimumsforretning af den løbende pensionsopsparing, er det ikke udelukket, at der i forbindelse med livsforsikringer, som er tegnet på grundlag af G82, kan være aftalt en sådan garanti i forholdet mellem forsikringsselskab og forsikringstager. Om dette er tilfældet, beror på den konkrete aftale, men der kan i situationer, hvor rentegarantien ikke fremgår af forsikringspolicen, alene antages at være afgivet en garanti, hvis der i sagens øvrige omstændigheder er særlige holdepunkter herfor. Det bemærkes herved, at en sådan garanti i givet fald vil overstige den forsikringsydelse, som forsikringspræmien er beregnet ud fra i henhold til G82.'*

I sagen konkluderer Højesteret, at det er muligt, at der mellem en forsikringstager og et forsikringsselskab kan være afgivet en garanti med en vis årlig minimumsforrentning.

Garanti er afgivet i dette tilfælde på 4,5 %, idet Danica Pension har afgivet en sådan garanti i den skrivelse, selskabet sendte til min klient af 15. december 1993. Teksten indeholder som ovenfor anført følgende formulering: *'den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5 %',* hvilket således udgør en garanti og en minimumsforrentning p.a.
…
Afslutningsvis og med supplerende reference til ordlyden af Højesterets begrundelse skal jeg anføre, at min klient ikke på tidspunktet for forsikringens tegning havde kendskab til, at der var noget, der hed G82, og at pensionsordningen var omfattet af dette regelsæt. Der er intet nævnt om G82 i pensionsordningen eller i tilknyttede forsikringsbetingelser."

I brev af 17/3 2017 fra selskabets advokat til nævnet hedder det bl.a.:

"Ankenævnet har tidligere behandlet samme sag under jnr. 85.074. Denne klage blev afvist efter vedtægternes § 4. Jeg henviser derfor til Danica Pensions indlæg af 16. oktober 2013, 8. november 2013, 6. december 2013 og 23. december 2013 i sag 85.074. Jeg har følgende supplerende bemærkninger:

3. 90464

Sagen angår spørgsmålet om, hvorvidt Danica Pension har afgivet en garanti for en årlig minimumsforrentning af … depot/pensionsopsparing.

… pensionsordning er tegnet 1. december 1993 på tegningsgrundlaget G82. G82 var selskabets daværende nytegningsgrundlag, godkendt af Forsikringstilsynet. I G82 var pensionsydelserne beregnet på grundlag af forudsætninger om fremtidig rente, risiko og omkostninger, og i 1993 var renteforudsætningen i G82 – også kaldt grundlagsrenten på 5 %. Deri fragik et omkostnings- og risikofradrag på 0,5 %, således at pensionerne blev beregnet på grundlag af en fremtidig årlig forrentning på 4,5 %.

Det drejer sig således om den problemstilling, der er afgjort ved Højesterets dom i U2016.1487H.

U2016.1487H fastslår, at der ikke ud af selve G82 kan udledes nogen forpligtelse for et pensionsselskab til hvert år at forrente forsikringstagerens løbende opsparing med 4,5 %.

Højesteret har udtalt i dommen, at det ikke kan udelukkes, at der i forbindelse med forsikringer tegnet på G82 kan være aftalt en sådan garanti mellem forsikringsselskab og forsikringstager, men at der i situationer, hvor rentegarantien ikke fremgår af forsikringspolicen, alene antages at være afgivet en garanti, hvis der i sagens øvrige omstændigheder er særlige holdepunkter herfor. Det bemærkes herved, at en sådan garanti i givet fald ville overstige den forsikringsydelse, som forsikringspræmien er beregnet ud fra i henhold til G82.

Dette er ikke tilfældet for ... Der fremgår ikke nogen aftale om en årlig minimumsforrentning af depot/pensionsopsparing af forsikringspolicen. Som det fremgår af den som bilag 2 fremlagte dækningsoversigt fra 06.04.1994, er … pensionsordning en ratepensionsordning, hvor … har tilsagn om en 10-årig pension på kr. 366.737 årligt fra 01.04.2015 for en årlig præmie på 75.000 kr. Der er således givet en ydelsesgaranti til ... Der reguleres med bonus, men der er ikke aftalt yderligere reguleringer, ej heller ikke en årlig minimumsforrentning af pensionsopsparingen.

Der er ikke særlige holdepunkter for et tilsagn om en årlig minimumsforretning i sagens øvrige omstændigheder. … påberåber sig et brev fra Baltica, hvoraf det fremgår, at *'I DANICA er den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5 %. Kunder er således garanteret denne årlige minimumsforrentning'* (bilag 1).

Dette er ikke andet end en forenklet beskrivelse af G82. I henhold til G82 er størrelsen af … ratepension beregnet på grundlag af en forudsætning om en fremtidig årlig rentetilskrivning på 4,5 % i hele forsikringens løbetid. Det er dette, der ligger i, at *'kunder er således garanteret denne årlige minimumsforrentning'*. Jeg bemærker herved, at der er tale om kompliceret information, og at selskabets meddelelser derfor må læses i en sammenhæng.

Bilag 1 indeholder ikke særlige holdepunkter for, at … har fået en videregående garanti, der går ud over de tilsagte ratepensionsydelser. Dette ville i givet fald forudsætte, at der var givet et særligt løfte til …, der går ud over, hvad der sædvanligvis loves til pensionskunder med et garanteret produkt, og dette kan ikke indfortolkes i teksten i bilag 1.

… anfører, at han ikke har haft kendskab til G82, men dette betyder ikke, at G82 ikke har betydning for … pensionsordning, og det ændrer ikke på, at bilag 1 er en forenklet beskrivelse af G82 og ikke andet.

Danica Pension har stedse behandlet … pensionsordning under forudsætning af, at der ikke er givet tilsagn om en årlig minimumsforrentning af depot/opsparing, der går ud over den tilsagte ydelse plus bonus. Såfremt dette havde været tilfældet, ville … have fået tilskrevet mindre bonus gennem årene, idet Danica Pension i så fald ville have været nødt til at reservere midler til at dække forpligtelsen. Såfremt … får medhold i, at han har krav på en garanteret minimumsforrentning, vil han derfor i strid med kontributionsprincippet få tilskrevet flere midler, end hans pensionsordning har indtjent.

Der er ankenævnspraksis for, at udsagn som i bilag 1 ikke udgør særlige holdepunkter for en årlig minimumsforrentning af depot/opsparing. Jeg henviser blandt andet til Ankenævnet for Forsikrings kendelser nr. 77.950, 80.282, 85.814, 88.441 og 88.213."

Klagerens advokat har i brev af 21/4 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"… har som forbruger indgået en individuel pensionsaftale med Danica Pension.

Udgangspunktet for den aftale, som … har indgået med Danica Pension bør udover U2016.1487HD være Aftalelovens § 38 b. Udgangspunktet i Aftalelovens § 38 b er, at et aftalevilkår skal fortolkes på den måde, som er mest gunstig for forbrugeren og yderligere, at en aftales enkelte elementer skal være udarbejdet på en klar og forståelig måde. I U2016.1487HD er det fastslået, at der mellem en forbruger og et forsikringsselskab kan være aftalt en garanti.
…
G82 er en aftale mellem pensionsselskaberne og Forsikringstilsynet. Ved aftalens indgåelse havde … ikke som forbruger noget kendskab til, at der var et specielt tegningsgrundlag, ligesom han ikke som forbruger var bekendt med begrebet endsige indholdet af G82. Første gang … bliver bekendt med, at der er noget, der hedder G82-grundlag, er i forbindelse med hans klage til Danica.

Det er hverken omtalt i selve policen eller andet materiale, at G82 er en del af tegningsgrundlaget, … har modtaget i forbindelse med tegningen af ordningen (indgåelse af aftalen). Der bør derfor ikke i den aftale, som … som forbruger har indgået med Danica Pension kunne indfortolkes begreber, som ikke fremgår af policeteksten eller den individuelle korrespondance.

I U2016.1487HD udtaler Højesteret, at der – kan være aftalt en årlig minimumsforrentning. Højesterets begrundelse må også forstås således, at en sådan aftale kan være indgået selvom en aftale om en garanti vil overstige den forsikringsydelse, som selskabet har beregnet præmien ud fra.

I tilknytning til det ovenfor anførte skal bemærkes, at … ikke havde kendskab til eller på tidspunktet for forsikringens tegning blev informeret om, hvorledes forsikringspræmien var beregnet. Der foreligger i øvrigt ingen dokumentation for, hvorledes Danica Pension har beregnet forsikringspræmien.

Danica Pension har ved skrivelse af 15. december 1993 ydet en skriftlig og individuel garanti til ... Der kan ikke stilles krav om, at en forbruger skal have flere skriftlige garantier eller, at en forbruger skal anmode om at få en let forståelig skrivelse uddybet. … har heller ikke haft grund hertil.

Om skrivelsen skal bemærkes følgende:

- Brevet er stillet personligt til ...

- Det fremgår af brevets første linje, at der er tale om en garanti, som er fremsendt efter anmodning, jf. 'Hermed garanti på nyetableret FYR pension'.
- Det fremgår af garantiteksten, at … som forbruger er garanteret en årlig minimumsforrentning jf. ordlyden: 'I DANICA er den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5%. Kunder er således garanteret denne årlige minimumsforrentning.'
- 4 steder i skrivelsen anvendes begrebet 'garanti', og det er også særskilt og individuelt angivet, hvad garantien omfatter, og hvad den ikke omfatter, jf. blandt andet: 'Garantien omfatter også fremtidige indbetalinger, dog ikke forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie.'

… har således bedt om og fået en garanti for en fast årlig minimumsforrentning. En garanti, der i øvrigt er i overensstemmelse med pensionsrådgiver … oplysninger og tilsagn i forbindelse med aftalens indgåelse.

… har ikke kendskab til og har ikke som forbruger haft forudsætning for at tage stilling til, hvorledes Danica Pension har behandlet … pensionsordning. Han har heller ikke kendskab til, hvad der ligger i 'den tilsagte ydelse + bonus'. Det er heller ikke muligt at tage stilling til spørgsmålet omkring det påberåbte kontributionsprincip.

Danica Pensions synspunkt omkring kontributionsprincip. Kontributionsprincippet er i øvrigt et princip fastlagt af Finanstilsynet, og et princip der i dag er helt anderledes end da, forsikringsaftalen blev indgået for 24 år siden. Der foreligger ikke dokumentation for de af Danica Pensions fremsatte synspunkter omkring PLUS bonus' og anvendelse af kontributionsprincippet, således som det nævnte begreb og det nævnte princip var på tegningstidspunktet den 1. december 1993, hvor forsikringsaftalen blev indgået.

Den aftale, som er indgået med … er individuel og kan ikke efterfølgende ensidigt ændres.

Hvorledes Danica Pension internt har valgt at håndtere pensionsordningen er ud fra en overordnet betragtning uden betydning for det spørgsmål, som er indbragt for Ankenævnet, idet Ankenævnet som anført i klageskrivelsen er anmodet om at tage stilling til, hvorvidt Danica Pension er forpligtet til at anerkende, at selskabet har ydet … en rentegaranti i overensstemmelse med … påstand og det i skrivelsen af 15. december 1993 anførte.

Afslutningsvist skal bemærkes, at pensionsrådgiver … efterfølgende overfor … har oplyst, at han husker tegningen af pensionsordningen, og aftalen om en årlig forrentning på minimum 4,5%. … husker også, at det var baggrunden for, at … krævede en garanti herfor, netop fordi … lagde vægt på den årlige minimumsforrentning.

Danica Pension opfordres til i sit afsluttende indlæg at tilkendegive, hvorvidt selskabet er af den opfattelse, at pensionsrådgiver … ved en eventuelt kommende retssag vil forklare som ovenfor anført. I det omfang Danica Pension bestrider, at pensionsrådgiver … vil forklare som anført, anmodes Ankenævnet for Forsikring om at sætte klagen i bero indtil, der gennem en isoleret bevisoptagelse, har været mulighed for at få afhørt pensionsrådgiver … om omstændighederne i forbindelse med ydelsen af garantien."

6. 90464

Selskabets advokat har i brev af 19/5 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

> "Klager tegnede i 1993 en pensionsordning med en årlig indbetaling på 75.000 kr., jf. begæringen – bilag A. Han fik efterfølgende tilsendt en dækningsoversigt med garanti for en ratepension på 366.737 kr. årligt, jf. bilag 2. Det fremgik af dækningsoversigten, at pensionen reguleres med bonus, men der var ikke aftalt yderligere regulering.
>
> Det er uden betydning, om klager vidste, at størrelsen af ratepensionen var beregnet på grundlag af beregningsgrundlaget G82. Afgørende er, at han i dækningsoversigten fik lovning på en bestemt pension, ikke en bestemt årlig forrentning af depotet.
>
> I størrelsen af ratepensionen var der efter G82, 5%, indregnet en årlig forrentning på 4,5 % frem til pensioneringstidspunktet. Den rente, som klager kræver, er således allerede indregnet i den garanterede pension.
>
> Det er dette, der fremgår af bilag 1. Der er som skrevet i bilaget givet en garanti på *pensionen*. Garantien består i, at pensionen er beregnet på grundlag af en årlig minimumsforrentning på 4,5 %. Dette gælder også for fremtidige indbetalinger, men ikke for fremtidige forhøjelser af indbetalingen. Grunden til, at der står minimumsforrentning er, at der var mulighed for tilskrivning af bonus, hvis der kunne gives en højere forrentning.
>
> Det kan oplyses, at der efter oprettelsen af pensionsordningen er foretaget forhøjelser af indbetalingerne på tegningsgrundlag med lavere grundlagsrenter end 4,5%, ligesom der senere er givet udsættelse med udbetalingen af pensionen på en lavere grundlagsrente. Der er derfor i dag dele af pensionen, der er beregnet med lavere grundlagsrenter på hhv. 2,5%, 1,5%, 0,5% og 0%. Dette er klager blevet orienteret om i mail af 21. juni 2013, jf. bilag B. Som følge af dette er pensionen i dag undergivet en vægtet grundlagsrente, der er lavere end 4,5%, og klager har derfor under ingen omstændigheder krav på en forrentning på 4,5%.
>
> Det er således korrekt, at bilag 1 beskriver en garanti, nemlig en garanti for den nyetablerede pension, som der også står i overskriften.
>
> Klager anfører, at bilag 1 indeholder en garanti om en årlig minimumsforrentning af depotet, men det står ikke i bilag 1, at forrentningen på de 4,5 % angår depotet, endsige at klager har fået en garanti for en forrentning af depotet, og det fremgår desuden udtrykkeligt, at de 4,5 p.a. er i hele forsikringens løbetid, dvs. at det er en gennemsnitlig forrentning, svarende til hvad der forudsat ved beregningen af den garanterede pension.
>
> Klager påberåber sig uklarhedsreglen, men dette forudsætter, at der er uklarhed. Det er der ikke i bilag 1, der er blot tale et for almindelige mennesker vanskeligt tilgængeligt emne, der er forsøgt beskrevet forenklet til en person uden indsigt i pensionsforhold. Desuden kan uklarhedsreglen aldrig føre til ufornuftige resultater, jf. U1999.32H. Klagers synspunkter ville føre til, at han helt urimeligt og i strid med kontributionsprincippet ville få udbetalt mere end det overskud, som hans pensionsordning har tilvejebragt, hvilket må kræve helt særlige holdepunkter. Det ville reelt betyde, at han ville få fuld fordel af forrentningen i de år, hvor kontorenten var over 4,5%, men ikke skulle tage ulemperne ved de senere års kontorenter under 4,5% med. I øvrigt er det modstridende, at klager både skriver, at bilag 1 er let forståeligt, og at der er uklarheder, som han kan påberåbe sig.

Der er ikke sproglige holdepunkter for, at bilag 1 er svar på et krav fra klager om at få en garanti for en årlig minimumsforrentning af depotet, eller at assurandøren i øvrigt skulle have lovet klager en særlig forretning, der går ud over den garanterede pension. Teksten bærer tværtimod præg af at være en standardtekst. Ser man på klagers tidligere oplysninger om, hvad assurandøren har sagt, fremgår det af klagen i den første ankenævnssag, bilag C, at assurandøren sagde, at 'Danica kunne garantere en årlig rente på 4,5% på de aftalte indbetalinger', hvilket er korrekt, idet der er indeholdt en sådan garanti i den garanterede ydelse.

Danica Pension har ingen forudsætninger for at vide, hvad assurandøren har sagt for 24 år siden, og vil ikke udtale sig herom. Men klagers oplysninger sammenholdt med indholdet af bilag 1, og Danica Pensions kendskab til lignende sager, tyder ikke på, at assurandøren har givet tilsagn om en forrentning, der går ud over den tilsagte pension.

Danica Pension ser ingen grund til at udsætte ankenævnssagen på en subsidiær afhøring af assurandøren om begivenheder, der fandt sted for 24 år siden om forhold, som assurandøren næppe i dag kan erindre med nogen klarhed. Værdien af en sådan forklaring må antages at være yderst begrænset, jf. højesteretsdommens bemærkninger om de seks assurandørers forklaring. Dertil kommer, at såfremt assurandøren skal afhøres, vil der skulle foretages supplerende afhøringer af klageren samt vidner fra Danica Pension. Dette vil ikke være hensigtsmæssigt. Sagen må derfor afgøres ud fra det skriftlige materiale. Såfremt afgørelsen af sagen kræver bevisførelse i form af parts- og vidneforklaringer, anmoder Danica Pension om, at sagen afvises fra ankenævnsbehandling og henvises til domstolene.

Forældelse
Kontorenten var første gang under 4,5 % i 2009. Forældelsesfristen på tre år løber derfor fra dette tidspunkt og udløb således i 2012. Danica Pension gav ved brev af 17. maj 2014 klager tilsagn om suspension af forældelsesfristen fra den 23. september 2013 til afsigelsen af højesteretsdommen, men suspensionen angik ikke allerede indtrådt forældelse. Et eventuelt krav var derfor forældet ved indgivelsen af ankenævnsklagen."

I brev af 27/6 2017 fra klagerens advokat til nævnet hedder det bl.a.:

"… ønskede forinden indsendelse af begæring om pensionsaftalen assurandørens ord på en forretning på min. 4,5%. Efter modtagelse af garantitilsagnet den 15. december 1993 underskrev … forsikringsbegæringen. Der er således nøje tidsmæssig sammenhæng mellem tilsagnet om en garanteret minimumsforrentning og forsikringsbegæringens underskrivelse. Begæringen er underskrevet den 15. december 1993 umiddelbart efter modtagelsen af assurandør … skrivelse af 15. december 1993.

Ifølge vedhæftede interne notat, der ved en fejl, er videresendt til …, fremgår det:

> *'PS.*
> *Vi har haft lignende forespørgsler tidligere, og vi har erkendt, at det var den skrivemåde man anvendte (ulæseligt) tid, men også fastholdt, at der ikke var tale om en rentegaranti.'*

Af Danica Pensions vedhæftede svarskrivelse af 16. august 2013 fremgår det:

'Danica Pension medgiver, at vi siden 90'erne er blevet mere præcise i vores formuleringer vedrørende ydelsesgarantien.'

Ved Højesterets dom af U.2016.1487HD, er det efter min vurdering lagt til grund, at garantitilsagnet, således som det er komme til udtryk i skrivelsen af 15. december 1993, forefindes.

Det fremgår også af en lang række sager indbragt for ankenævnet og domstolene samt henvendelser til pensionsforsikringsselskaber, at forbrugerne har opfattet, at nogle forsikringsselskaber har afgivet en garanti om en årlig minimumsforrentning.
…
De eneste forhøjelser, der er lavet, er den automatiske pristalsregulering, der er foretaget – og som er aftalt ved aftalens indgåelse – og som automatisk er indregnet i opkrævning af policen.

Den rente, som er indregnet i pensionen, er alene en gennemsnitlig årlig forrentning og ikke en forrentning hvert år på minimum 4,5%. Det er således forkert, når advokat … lægger til grund, at den rente, som … kræver, allerede er indregnet i pensionen.
…
[Klageren] har netop den holdning, at bilag 1 er klar og forståelig. Det er Danica Pension, der fortolker bilag 1 anderledes og påberåber sig uklarheder i bilaget. I den situation gælder aftalelovens § 38 b.

Teksten er ikke en standardtekst og har ikke været opfattet som en standardtekst. Garantien er afgivet i forbindelse med forsikringens tegning. Der er tale om en individuel udformet skrivelse stillet til … og underskrevet af den assurandør, som han har været i kontakt med i forbindelse med forsikringens tegning. 'Hermed garanti….' er også efter sin ordlyd udtryk for, at garantien er afgivet efter en konkret anmodning.
…
I relation til spørgsmålet omkring forældelse kan kontoens saldo og kontorente de enkelte år ikke lægges til grund. Saldoen på kontoen er alene udtryk for det beløb, … ville få udbetalt, hvis han valgte at hæve pensionen i utide og er ikke et udtryk for de årlige pensionsudbetalinger. Udbetalingernes størrelse kendes jo først, når pensionens udbetaling startes. Hertil kommer, at udbetalingerne ikke står i forhold til kontosaldoen.

Yderligere er Danica Pension på nuværende tidspunkt i klageforløbet afskåret fra at gøre forældelse gældende. Danica Pension har i en længere periode jf. blandt andet Danica Pensions skrivelse af 16. august 2013 indledt sig i realitetsdrøftelser."

Selskabets advokat har i brev af 16/8 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Det er modstridende, at … både påstår, at han har fået garanti for en årlig forrentning af opsparingen, og at han samtidig erkender, at der ikke er nogen sammenhæng mellem saldoen på kontoen og den garanterede ydelse. Så er det jo kun i relation til genkøbsværdien, at han påstår, at han har fået en rentegaranti.

Selv om der måtte være afgivet en rentegaranti som påstået af …, kan den kun gælde for den oprindeligt aftalte præmie, ikke for efterfølgende præmieforhøjelser eller forhøjelser pga. bonus. Det fremgår således udtrykkeligt af bilag 1, at garantien ikke omfatter forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie, og det fremgår af forsikringsbetingelsernes side 8 (bilag 3), at bonus beregnes

og fordeles efter det til enhver tid gældende bonusregulativ, hvilket også gælder forrentningen af tildelt bonus. … har derfor ingen omstændigheder krav på 4,5% af hele sin opsparing.

I relation til forældelsen bemærkes, at der på intet tidspunkt er foregået realitetsforhandlinger. Det forhold at et forsikringsselskab besvarer henvendelser fra sin kunde konstituerer efter rets- og ankenævnspraksis ikke forældelsessuspenderende forhandlinger."

Klagerens advokat har i brev af 5/9 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"I 1993 hvor forsikringen blev tegnet, varierede diskontoen mellem 11,5% og 6,25%. Morarenten varierede mellem 16,5% og 11,25%. Obligationsrenten for 30 årige obligationer varierede mellem 9,9 og 7,08*%.

Renteniveauet for bankindeståender varierede naturligvis fra bank til bank, men udgjorde efter bindingsperioden den officielle diskonto med et tillæg på 2-3%.

Det har derfor været helt naturligt og ud fra det kendskab, der var til renteniveauet herunder det forventede renteniveau problemfrit at garantere en gennemsnitlig forrentning på minimum 4,5%.

Det garantitilsagn, som er givet overfor … (forbrugeren) i forbindelse med forsikringsbegæringen skal således også ses i lyset af det aktuelle renteniveau. Garantitilsagnet er først blevet et problem for Danica efter at renten er faldet.

Der er intet modstridende i … synspunkter.

Som anført i det seneste brev til ankenævnet, er der ikke foretaget forhøjelser af præmien – kun indeksregulering, hvilket har været en del af den oprindelige aftale. Der er ikke efterfølgende indgået yderligere aftaler med Danica.

Den garanti, som … – via den særskilte erklæring fra Danica (…) – har fået, er en garanteret tilskrivning af værdien af hans pensionsordning på minimum 4,5% – altså en tilvækst til den akkumulerede værdi på minimum 4,5%. I modsat fald burde garantien have været udformet anderledes med præcisering af, at der var tale om en 'garanteret *gennemsnitlig* forrentning på minimum 4,5%'.

Garantien skal også ses i lyset af den forrentning, som … (forbrugeren) kunne have opnået ved alternativ placering.

Danicas henvisning til forsikringsbetingelsernes omtale af bonus på side 8 kan ikke tilsidesætte indholdet af den skriftlige garanti, som … (forbrugeren) har fået. I så fald burde garantien have omtalt bonus og ikke en rentegaranti. Danica forsøger at sammenblande begreberne.

… har fået en garanti på værdiforøgelse af sin pensionsordning på minimum 4,5% p.a., såfremt pensionsaftalen gennemføres. De ydelser, som … nu får udbetalt efter forsikringen ikrafttræden – nemlig sin pension (jf. forsikringsbetingelserne side 7) – svarer heller ikke til saldoen på kontoen.

Overordnet viser kontoopgørelsen ikke, hvad en forsikringstager får udbetalt – hverken ved pensionering eller ved ophævelse af ordningen. Ved ophævelse vil der være en lang række fradrag,

som Danica forbeholder sig ret til (gebyr, fradrag for ikke afskrevne tegningsomkostninger, kursfradrag (kraftig kursfald)).

Først ved forsikringen ikrafttræden, kan … konstatere, om han har fået den forrentning, som han har fået tilsagn om, hvad enten der er tale om den forrentning, som … påstår eller den Danica påstår. Deraf følger også, at forældelsestidspunktet tidligst kan regnes fra det tidspunkt, hvor den årlige ydelse bliver opgjort af Danica. Det skal bemærkes, at Danica ikke har gjort forældelse gældende ved den tidligere klage til ankenævnet."

Hertil har selskabets advokat i brev af 21/9 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"Klager har gennem ydelsesgarantien fået garanti for en ydelse, der er baseret på en værditilvækst på hans indbetalinger på 4,5 % p.a. Denne rente er således allerede indeholdt i den pension, han får udbetalt. Sagen handler om, hvorvidt han yderligere har fået garanti for en årlig minimumsforrentning på sin opsparing i en periode, der på tegningstidspunktet lå mange år ude i fremtiden, og hvorvidt han som følge af dette skal have mere pension udbetalt end den pension, der allerede har givet ham de 4,5 % p.a. Det skal der stærke holdepunkter til.

Det bestrides ikke, at man kunne have valgt at give klager en rentegaranti. Men så ville man nok ikke have givet en ydelsesgaranti. Og det er ikke det, der er givet. Og det er heller ikke det, der fremgår af sagens bilag 1. Dette bilag udtrykker ikke andet eller mere end ydelsesgarantien.

Under ingen omstændigheder indeholder bilaget en garanti for en minimumsforrentning på forhøjelser af præmien. Det fremgår klart af bilag 1, at garantien omfatter *'fremtidige indbetalinger'*, men ikke omfatter *'forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie'*. Garantien omfatter derfor kun den præmie, der blev aftalt på tegningstidspunktet, hvilket i henhold til bilag 3 var 75.000 kr. årligt. Ikke forhøjelser i form af indeksregulering eller andet. Indeksreguleringer er ikke undtaget fra *'forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie'*. Og garantien omfatter heller ikke bonustilskrivninger. Bilag 1 taler kun om præmieindbetalinger, og det fremgår klart af forsikringsbetingelserne, at bonus tilskrives efter det til enhver tid gældende bonusregulativ.

Klager skriver, at forældelsestidspunktet først kan regnes fra det tidspunkt, hvor den årlige ydelse bliver opgjort af Danica Pension, forstået som det tidspunkt, hvorfra hans ydelse er blevet indbetalt, men det hænger ikke sammen med, at han påstår, at han har fået en garanti for den årlige forrentning af pensionsopsparingen, ikke en ydelsesgaranti. Når hans synspunkt er, at han har fået en garanti for årlig forrentning, har han fornøden anledning til at reagere overfor Danica Pension på det tidspunkt, hvor han har fået kendskab til, at han ikke (længere) får den efter hans opfattelse lovede årlige forrentning. Han skal ikke vente og se, hvad han får i de kommende år. Renten er jo en minimumsrente p.a. og skal falde hvert år. Det er på det tidspunkt, hvor der ikke længere tilskrives mindst 4,5 % om året, at aftalen efter klagers opfattelse er misligholdt. Og derfra løber forældelsesfristen.

Klager skriver, at han først kan kende forrentningen, og dermed først har anledning til at rejse krav, når forsikringsydelsen udbetales, men det er ikke rigtigt. Klager får den ydelse udbetalt, der fremgår af pensionsoversigterne. Ydelsen bliver ikke først opgjort på udbetalingstidspunktet, den kender han på forhånd. Og i øvrigt er der indeholdt 4,5 % p.a. i ydelsen.

11. 90464

Jeg vedlægger i relation til forældelsesspørgsmålet Vestre Landsrets dom af 22. august 2017 med tilhørende byretsdom. Sagen handler om, hvorvidt forældelsesfristen for et erstatningskrav mod en bank for mangelfuld information om en valutaswapaftale løb fra det tidspunkt, hvor bankkunden kunne se, at han i modstrid med, hvad han mente, at banken havde lovet ham, havde underskud på aftalen, eller først når det endelige tab kunne opgøres. Det kunne jo være, at det aktuelle tab kunne udlignes af fremtidige overskud. Her nåede Vestre Landsret frem til, at det var fra det tidspunkt, hvor der var underskud på aftalen, at forældelsesfristen løb, og ikke først fra et senere tidspunkt. På det tidspunkt havde bankkunden fornøden anledning til at rejse krav mod banken. Det samme er tilfældet i nærværende sag. Her løber forældelsesfristen fra det tidspunkt, hvor klager kan se, at han ikke får den efter hans opfattelse lovede rente, og ikke først fra et senere tidspunkt."

Klagerens advokat har i brev af 31/10 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Det afgørende for denne ankesag er, hvorledes Ankenævnet for Forsikring overfor en forbruger vil fortolke Baltica' garantitilsagn af 15. december 1993 (bilag 1).

Ankenævnet for Forsikring må ved fortolkningen også forholde sig til, hvorvidt en forbruger kan siges at have en forsikringsmæssig indsigt i den komplicerede argumentation, som Danica Pension fremfører.

Ved fortolkningen af garantitilsagnet må Ankenævnet for Forsikring således tage udgangspunkt i en forbrugers indtægt i det forsikringsprodukt, som garantien af 15. december 1993 er udtryk for.

Garantien i erklæringen er en rentegaranti og ikke en ydelsesgaranti. I modsat fald burde Baltica (Danica) have omtalt garantien som en ydelsesgaranti eller som en gennemsnitlig forrentning på 4,5%.

Indklagede gør gældende, at garantien under ingen omstændigheder omfatter pristalsregulering af præmien. Det er klagers standpunkt, at der ved aftalens indgåelse er indgået en aftale om pristalsregulering af præmien, og at den aftalte præmie derfor er den pristalsregulerede præmie.

I den forbindelse bemærkes, at indklagede (Danica) helt automatisk har fremsendt opkrævning på præmier, der er pristalsreguleret, uden at klager har haft anden aftale med indklagede (Danica) herom end den oprindelige aftale.

Aftalen er således indgået med en pristalsreguleret præmie – uagtet, at dette ikke fremgår af det af advokat … tidligere fremsendte bilag A til tegningsaftalen.

Hvorvidt aftalen om pristalsregulering er meddelt indklagede (Danica) via assurandør … eller den på anden vis er tilgået indklagede (Danica), har klager ikke dokumentation for, men det har fra aftalens indgåelse ligget fast, at præmien skulle pristalsreguleres.

At garantien også omfatter pristalsregulering af præmien fører indklagede (Danica) i princippet selv bevis for. Indklagede (Danica) påstår, at de forrenter klagers samlede indbetalinger – inkl. pristalsregulering af præmien – med en gennemsnitlig forrentning på 4,5%.

Såfremt indklagede (Danica) havde betragtet pristalsreguleringerne som forhøjelse af præmierne, ville Danica for prisreguleringer i perioden efter 1. januar 2001 – alt efter tidspunktet for pristalsreguleringerne – kun have forrentet disse med 2,5% eller 1,5% jf. vedhæftede dækningsoversigt.

Det virker endvidere ulogisk og i strid med det på tegningsniveauet gældende renteniveau, at man som forsikringstager skulle acceptere en ydelsesgaranti som påstået af indklagede. Derved ville en forbruger acceptere at tegne et forsikringsprodukt, der på tegningstidspunktet gav en væsentlig lavere forrentning end det på tegningstidspunktet gældende renteniveau. Der er på tegningstidspunktet ingen, der forventede et renteniveau på det niveau, der er i dag. Indklagedes argumentation er således i strid med de naturlige forventninger, en forbruger og 'en sælger' ville have til det fremtidige renteniveau.

Om renteniveauet henviser jeg til det i min skrivelse af 5. september 2017 anførte.

Med hensyn til spørgsmålet om forældelse fastholdes, at først på det tidspunkt, hvor forsikringsbegivenheden indtræder, kan en forbruger konstatere, om forbrugeren får den ydelse, forbrugere har krav på.

De pensionsudbetalinger, der fremgår af de årlige pensionsoversigter fra indklagede (Danica) varierer jo fra år til år, og det kan ikke forventes, at en forbruger (forsikringstager) skal lave beregninger på, om de forventede pensionsydelse, der fremgår af pensionsoversigterne, svarer til det, forbrugeren (forsikringstageren) har krav på i henhold til den indgåede aftale."

I brev af 23/11 2017 fra selskabets advokat til nævnet hedder det heroverfor:

"Oplysningen i bilag 1 om, at garantien ikke gælder for *'forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie'*, er ikke kompliceret information, men tværtimod tydelig og klar. Der står, at hvis præmien bliver forhøjet, gælder garantien ikke for forhøjelsen. Der står intet om, at garantien alligevel gælder for pristalsreguleringer af præmien. Det uanset om pristalsreguleringen er aftalt eller ej, for der står heller ikke noget om, at garantien alligevel gælder for aftalte pristalsreguleringer af præmien. I øvrigt fremgår det ikke af den police, der blev fremsendt efter tegningen, og således må antages at være udtryk for den daværende aftale, at der i det hele taget var indgået en aftale om, at præmien skulle pristalsreguleres. Det eneste, der står om regulering i aftalen, er at der sker regulering med bonus, og der står udtrykkeligt, at det sker i henhold til reglerne i bonusregulativet – altså heller ingen garanti der.

I øvrigt har klager fra i hvert fald 2001 været bekendt med, at forhøjelser af forsikringen er sket på tegningsgrundlag med en lavere grundlagsrente end 4,5 %, jf. bilag B - mailen fra … fra Danica Pension til klager fra 27. maj 2013. Indsigelser mod dette er derfor forældet for mange år siden.

Som det fremgår af bilag B, er forhøjelserne på tegningsgrundlag med lavere grundlagsrenter end 4,5 % fortrinsvis sket på grundlag af reguleringer, tilskrivning af bonus og udsættelse af udbetalingerne. Det siger sig selv, at garantien heller ikke gælder for sidstnævnte.

Som det også fremgår af bilag B, forrenter Danica Pension med kontorenten og ikke med gennemsnitligt 4,5 % som påstået af klagers advokat."

13. 90464

Af brev af 8/6 2018 fra klagerens advokat til nævnet fremgår bl.a.:

> "Det er ikke lykkedes at opnå enighed parterne imellem.
>
> Danica Pension har gennem de indlæg, som har været afgivet for ankenævnet forsøgt at fjerne fokus fra det som … har anmodet ankenævnet om at tage stilling til, nemlig fortolkningen af hvorvidt der er afgivet en garanti med den skrivelse, som selskabet sendte til … den 15. december 1993.
> …
> Det skal endnu engang præciseres, at der ikke er lavet andre aftaler med Danica end den oprindelige, og at Danica automatisk har opkrævet en pristalsreguleret præmie.
>
> … har ikke alle de årlige kontooversigter fra Danica, men de oversigter han har, viser at Danica har forrentet hele årets primo saldo på ordningen – altså både den del, der hidrører fra 'grundpræmien' på 75.000 kr. og den del, der hidrører fra pristalsreguleringen af 'grundpræmien' – med samme rente, og således også med mere end 4,5 % i de år, hvor renten har været højere end 4,5 %.
>
> Det har Danica gjort uagtet, at den garanterede rente på nye ordninger/forhøjelser på eksisterende er væsentlig lavere (jf. medsendte bilag 1A).
>
> Af bilag 1A første afsnit fremgår også, at præmien pristalsreguleres.
>
> Der vedlægges kopi af kontooversigter fra 1998, 2004 og 2006 (bilag 2A, 3A og 4A), hvoraf fremgår, at hele saldoen er forrentet med samme rente – efter realrenteafgift – på ca. 8,6 %, 4,5 % og 4,5 %.
>
> I 2008 var kontorente før realrenteafgift 6,5 % og efter realrenteafgift 5,5 %, og hele saldoen blev forrentet med de 5,5 %.
>
> I vedlagte bilag er – med udgangspunkt i kontooversigter fra Danica – vist udviklingen i ordningen fra 1. januar 2006 til 31. december 2009.
>
> En eventuel uenighed mellem parterne om, hvorledes beregningen skal være på baggrund af den garanti, der var afgivet i 1993, må parterne afklare senere, når ankenævnets afgørelse foreligger."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen.

I brev af 15/12 1993 fra selskabet til klageren hedder det bl.a.:

> "
> Hermed garanti på nyetableret FYR pension.
> I DANICA er den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5%. Kunder er således garanteret denne årlige minimumsforrentning. Garantien omfatter også fremtidige indbetalinger, dog ikke forhøjelser i forhold til sidst indbetalt præmie.
>
> Har variabel indbetalingsmulighed uden afgivelse af helbredsoplysninger.
>
> Har 80% reservesikring ved dødsfald. "

Af dækningsoversigt af 6/4 1994 fremgår bl.a.:

"

Deres pensionsopsparing

Opsparingen i Danica Pension udbetales således:	Kroner
Hvis forsikrede er i live 01.04.2015, vil der i 10 år årligt blive udbetalt	366.737
I pensionsopsparingen er ikke indregnet bonus efter 01.12.1993.	

...

Regulering
Forsikringen reguleres med bonus efter Danica's bonusregulativ - der tages forbehold for ændringer i dette.

"

Af forsikringsbetingelserne med ikrafttrædelse den 1/12 1993 fremgår bl.a.:

"

Bonus

	Dækninger tegnet i livsforsikringsselskabet har ret til bonus. Størrelsen heraf afhænger af dette selskabs overskud. Beregning og fordeling af bonus sker efter livsforsikringsselskabets til enhver tid gældende bonusregulativ, som er godkendt af Finanstilsynet.

...

Definitioner

...

Forsikringsydelse	- er det beløb, selskabet er forpligtet til at udbetale, når en dækningsberettiget begivenhed indtræder.

"

Nævnet udtaler:

Pensionsaftalen, der er indgået pr. 1/12 1993, giver klageren ret til udbetaling af en 10-årig ratepension fra og med den 1/4 2015, hvis han er i live pr. denne dato. Af dækningsoversigt af 6/4 1994 fremgår det, at præmien udgør 75.000 kr. om året, og forsikringsydelsen er 366.737 kr. om året i 10 år.

Selskabet har oplyst, at klagerens ordning er oprettet på det tekniske, offentligretlige beregningsgrundlag G82-grundlag med en beregningsrente på 4,5 %, og at klagerens garanterede

forsikringsydelser således er beregnet på dette grundlag. Forsikringen reguleres herudover med bonus efter selskabets bonusregulativ, hvilket fremgår af dækningsoversigt og forsikringsbetingelser, men bonus er ikke garanteret.

Klageren har gjort gældende, at selskabet skal forrente hans pensionsordning med mindst 4,5 % hvert år i hele pensionsordningens løbetid – med årlig rentetilskrivning.

Han har anført, at selskabets assurandør i et personligt brev til klageren af 15/12 1993 har givet en garanti på klagerens pension, idet det blandt andet er anført i brevet: "Hermed garanti på nyetableret FYR pension. I DANICA er den garanterede minimumsforrentning p.a. efter realrenteafgift i hele forsikringens løbetid 4,5 %. Kunder er således garanteret denne årlige minimumsforrentning. Garantien omfatter også fremtidige indbetalinger, dog ikke forhøjelser i forhold til sidst indbetalte præmie". Han har også henvist til, at assurandøren mundtligt har givet ham en garanti om en minimumsrente hvert år.

Det følger af Højesterets dom i sagen U.2016.1487H, at der ikke ud af G82-beregningsgrundlaget kan udledes nogen forpligtelse for et pensionsselskab til hvert år at forrente forsikringstagerens løbende pensionsopsparing med 4,5 %.

Højesteret har endvidere i dommen anført, at selv om der ikke af G82 kan udledes en garanti for en vis årlig minimumsforretning af den løbende pensionsopsparing, er det ikke udelukket, at der i forbindelse med livsforsikringer, som er tegnet på grundlag af G82, kan være aftalt en sådan garanti i forholdet mellem forsikringsselskab og forsikringstager. Om dette er tilfældet, beror på den konkrete aftale, men der kan i situationer, hvor rentegarantien ikke fremgår af forsikringspolicen, alene antages at være afgivet en garanti, hvis der i sagens øvrige omstændigheder er særlige holdepunkter herfor. Det bemærkes herved, at en sådan garanti i givet fald vil overstige den forsikringsydelse, som forsikringspræmien er beregnet ud fra i henhold til G82.

16. 90464

Af den fremlagte dækningsoversigt af 6/4 1994 fremgår der ikke oplysninger om, at der mellem klageren og selskabet er aftalt en særlig rentegaranti. Nævnet lægger til grund, at der heller ikke af senere dækningsoversigter fremgår noget sådan.

Det følger herefter af Højesterets dom i sagen U.2016.1487H, at der alene kan antages at være afgivet en rentegaranti, som anført af klageren, hvis der foreligger særlige holdepunkter herfor.

Nævnet finder, at der ikke i brevet af 15/12 1993 er særlige holdepunkter for, at selskabet har afgivet en sådan rentegaranti. Det er nævnets opfattelse, at en sådan garanti ikke med den nødvendige tydelighed kan udledes af dette brev. Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at han af assurandøren mundtligt har fået et videregående tilsagn, end hvad der følger af brevet.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at brevet af 15/12 1993 alene lover en årlig minimumsforrentning på 4,5 % uden at beskrive, hvordan selskabet måtte udjævne de forskellige afkast/forrentninger, som må forventes at blive realiseret år for år.

Nævnet har også lagt vægt på, at brevet alene ganske kortfattet beskriver den garanterede forrentning, som selskabet generelt anvender over for sine kunder. Selskabets information må læses i en sammenhæng, herunder i sammenhæng med forsikringens virkemåde i øvrigt, hvorefter selskabet mod betaling af den aftalte præmie har forpligtet sig til udbetaling af bestemte ydelser med tillæg af bonus ved forsikringsbegivenhedens indtræden.

Nævnet kan derfor ikke pålægge selskabet at anerkende, at det har afgivet en rentegaranti som anført af klageren. Det, som klageren i øvrigt har anført, kan ikke føre til andet resultat. Nævnet har herefter ikke fundet anledning til at tage stilling til spørgsmålet om forældelse.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

_____

Ankenævnet *for* Forsikring

17. 90464

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings